

Протас Олександр

студент

Зубко Юлія

студентка

Західноукраїнський національний університет

Науковий керівник: Ярошук О. В.

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ ТА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИЙ ОБ'ЄКТ

Для того, щоб здійснювати виробничу діяльність, підприємствам потрібні основні засоби або, інакше кажучи, засоби праці. Від предметів праці вони відрізняються тим, що беруть участь у процесі виробництва, зберігають при цьому свою натуральну форму, поступово зношуються і частинами переносять свою вартість на виготовлену продукцію або виконану роботу. Під впливом засобів праці предмети праці змінюють свої фізико-хімічні властивості, а тому перетворюються на кінцеву готову продукцію. До засобів праці належать машини, обладнання, інструменти тощо, тобто основні засоби підприємства.

Типовою групою матеріальних необоротних активів підприємств, які забезпечують виробництво товарів та умови для його здійснення, є основні засоби.

Як економічна категорія основні засоби – це засоби праці, які мають вартість і функціонують на підприємстві тривалий час у своїй незмінній споживній формі, а їхня вартість переноситься конкретною працею на вартість продукції та платні послуги частинами в міру спрацювання.

Методологічні основи обліку та формування первинних даних про основні засоби на рівні підприємства визначають Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. У бухгалтерському обліку засоби праці виділено в окремий об'єкт обліку, який має назву «основні засоби».

Одиницею обліку основних засобів на підприємстві є об'єкт основних засобів. Об'єкт основних засобів – закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього; конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій; відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно; інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, що контролюється підприємством. Розглянемо як виражають визначення основних засобів провідні економісти [1].

Слід зазначити, що адаптація національних стандартів бухгалтерського обліку до міжнародних зумовлює те, що наведені у національному та міжнародному стандартах поняття основних засобів співпадають за усіма ключовими критеріями їх визнання. На жаль, така ідентичність існує тільки у площині бухгалтерського обліку основних засобів. В той час як органи фіскальної служби при ідентифікації об'єкта основних засобів дотримуються норм Податкового кодексу України. Науковці ж, при вивченні питань основних засобів намагаються уточнити дану категорію відповідно до потреб аналізу, конкретної галузі чи управління. Визнання основних засобів та ознак належності активів до основних засобів у своїх працях висвітлювали ряд вітчизняних та зарубіжних вчених.

Об'єктом обліку основних засобів у бухгалтерському обліку є закінчений пристрій з усіма приладдями до нього або окремий конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій, або відокремлений комплекс конструктивно поєднаних предметів однакового чи різного призначення, які мають для обслуговування спільні пристрої, приладдя, керування та єдиний фундамент, внаслідок чого кожний із предметів може виконувати свої функції (а комплекс – певну роботу) лише у складі комплексу, а не самостійно [2]. Крім цього, у визначенні основних засобів наведені такі критерії їх визнання, як: матеріальність; призначення; термін корисного використання. Не можуть бути визначені активами, а звідси, і основними засобами об'єкти, не придатні до використання через фізичне і моральне спрацювання [3].

Головним завданням обліку основних засобів є:

- правильне і своєчасне відображення надходження, вибуття й переміщення основних засобів;
- контроль за їхньою наявністю та збереженням у місцях експлуатації;
- своєчасне й точне обчислення зносу (амортизації) основних засобів і правильне відображення його в обліку;
- визначення витрат на ремонт, а також контроль за раціональним використанням коштів, виділених з цієї метою;
- виявлення об'єктів, які не використовують;
- контроль за ефективністю використання, пошуки резервів підвищення ефективності роботи машин, обладнання та ін.;

– оперативне забезпечення керівництва підприємства необхідною інформацією про стан основних засобів через автоматизацію обліково-обчислювальних робіт на базі сучасних засобів обчислювальної техніки.

Крім цього, бухгалтерський облік основних засобів повинен забезпечити контроль за ефективним використанням виробничих майданчиків, обладнання, машин, транспортних засобів та інших засобів праці.

Основними завданнями аналізу основних засобів є:

- забезпеченість основними фондами підприємства і його структурних підрозділів;
- відповідність величини, складу і технічного рівня фондів потребам в них;
- виконання завдання зі зростання і оновлення основних фондів;
- технічний стан основних фондів;
- ступінь використання основних фондів і факторів, що впливають на її рівень;
- оцінка ступеня використання виробничої потужності, площ та устаткування;
- стан невиробничих основних фондів – зміни в забезпеченості працівників житлом, дитячими установами, поліклініками тощо [4].

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф. Ф. Аудит: [підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів] [2-е вид., перероб. та доп.]. Житомир: ПП "Рута", 2002. 672 с.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності” [від 07.02.2013 №73](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 8 “Нематеріальні активи” від 18.10.99 N 242. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.
4. Податковий кодекс України від 23.12.2010 р. № 2856-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.